

Beheerplan Groenzoom Deel A Onderhoud

**Definitief
11 maart 2016**

status:	Definitief
datum:	11 maart 2016
project:	Beheerplan de Groenzoom, deel A Onderhoud
Projectnummer:	225203

Mission statement

De natuur als buur, lokaal en betrokken:

- Ontwikkelen van de karakteristieke natuurwaarden voor dit gebied in een herkenbaar cultuurlandschap;
- Recreatief gebruik door de regio in uiteenlopende vormen faciliteren en stimuleren;
- Medewerkers (met een afstand tot de arbeidsmarkt) uit de omgeving kansen bieden zich persoonlijk te ontwikkelen;
- Lokale betrokkenheid stimuleren door samenwerking met partners uit de omgeving.

Groenzoom is een uniek gebied. Met ons onderhoud versterken wij de kwaliteiten door de ontwikkeling van de gewenste natuurtypen in het open polderlandschap te stimuleren en afwisselende randen te realiseren waardoor de diversiteit toe neemt. Naast deze natuurwaarden zijn ook rust en ruimte belangrijk voor recreanten in het gebied. Daarmee wordt Groenzoom een gebied waar natuurwaarden en recreatie hand in hand gaan in de achtertuin van de bewoners van Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp.

Het onderhoud van de Groenzoom voert Beheercombinatie de Groenzoom op een vernieuwende wijze uit. Wij willen ons op basis van onze ervaring, kennis en kunde deze werkwijze eigen maken. De ontwikkeling die we in samenwerking met de partners doormaken leidt tot een voorbeeldproject voor het nieuwe Nederlandse natuurbeheer.

In onze aanpak stimuleren wij de lokale betrokkenheid. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen de kans (weer) stappen te zetten op de arbeidsmarkt. Natuurverenigingen zijn betrokken en (lokale) agrariërs participeren in het onderhoud. Onze medewerkers gaan de uitdaging aan samen met hen het gebied een stap verder te brengen. Dit gaat hand in hand met de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers, zowel vaktechnisch als sociaal.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1 Gebiedsbeschrijving	7
1.2 Leeswijzer	8
2. De Natuur als Buur	9
3. Beheer en Onderhoud	11
3.1 Beheer afgestemd op botanische waarden	11
3.2 Beheer afgestemd op vlinders	12
3.3 Beheer afgestemd op weidevogels (Bergboezem)	13
3.4 Beheer afgestemd op diversiteit	14
3.5 Vrijkomende materialen	14
3.6 Ongewenste soorten	15
3.7 Plan van aanpak flora en fauna	16
3.8 Toegankelijkheid	16
3.9 Betrokkenheid derden	16
4. Betrokkenheid omgeving	17
4.1 Informatie en educatie	17
4.2 Recreatie	18
4.3 Monitoring natuurdoelen	18
BIJLAGEN	19
Bijlage 1: Ontwikkeling en onderhoud objecten	20
1.1 Moeras	20
1.2 Bloemrijke dijk	22
1.3 Vochtig weidevogelgrasland	24
1.4 Kruiden- en faunarijk grasland	28
1.5 Glanshaverhooiland	30
1.6 Vochtig hooiland	32
1.7 Hoog- en laagveenbos	34
1.8 Diversiteit	35
2. Overig groen	37
3. Beplanting	38
4. Water en oevers	40
5. Infrastructuur	41
6. Terreinmeubilair	43
7. Civieltechnische kunstwerken	45
8. Schoon	46
Bijlage 2 Beheerplanning	47
Bijlage 3 Beheerkaarten	48
Bijlage 4 Plan van aanpak Flora en fauna	49
Bijlage 5 Transportplan	49
Bijlage 6 Kwalificerende soorten	50

De Groenzoom, rode contour is de beheergrens

1. Inleiding

Na de plan- en aanlegfase draagt de provincie Zuid-Holland de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van de Groenzoom in 2016 over aan de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Gezamenlijk hebben zij besloten dit op een innovatieve wijze in de markt te zetten. Beheercombinatie Groenzoom B.V. grijpt graag de uitdaging aan om deze vernieuwende aanpak vorm te geven. Dit beheerplan is de leidraad voor het beheer en onderhoud, om in de periode 2016 – 2021 de gestelde kwaliteitseisen te realiseren. Daarnaast geeft het beheerplan een doorkijk naar de daarop volgende periode.

In dit deel A van het beheerplan beschrijven we het onderhoud en het stimuleren van lokale betrokkenheid. Hierin staan de te realiseren doelen per natuurtype en de wijze waarop wij daar invulling aan geven centraal. Dit deel van het beheerplan gebruikt Beheercombinatie Groenzoom B.V. in de communicatie naar bewoners en belangenorganisaties.

Deel B omvat de managementonderdelen op basis van de eisen die door de opdrachtgever zijn gesteld. Daarmee is deel B het handvat om het organisatiemanagement, technisch management, omgevingsmanagement en projectmanagement in samenspraak uit te voeren.

1.1 Gebiedsbeschrijving

De Groenzoom is een uitgestrekte levendige groenzone tussen Pijnacker en Berkel en Rodenrijs. Een zone waar flora en fauna groeit en bloeit, omwonenden een ommetje maken en recreanten de natuur ontdekken. Als onderdeel van de Groen-blauwe slinger, voorkomt de zone enerzijds dat de kernen aan elkaar groeien. Anderzijds is De Groenzoom onderdeel van de recreatieve en ecologische verbinding tussen Midden Delfland en het Groene Hart. De Groenzoom vormt hierin een smalle maar belangrijke schakel.

De Berkelse Vaart omsluit de Groenzoom aan de Zuid-oost zijde en wordt begeleid door rietkragen en laanstructuren. Deze structuur is een blijvende grens tussen de (lint)bebouwing van Berkel en Rodenrijs en de Groenzoom. De Berkelse Vaart vormt samen met de bloemdijk die door de Groenzoom slingert een verbindend element tussen de verschillende aan elkaar grenzende, door infrastructuur doorsneden deelgebieden. Vanaf de Berkelse vaart gaan de half open rietzones geleidelijk over in de aangrenzende open poldergebieden.

De recreant kan het gebied wandelend, fietsend, te paard, struinend of kanoënd ontdekken. Diverse recreatieve entrees vormen hiervoor het startpunt. Voorzieningen (parkeerplaatsen en dergelijke) liggen nabij deze entrees. Eenvoudige voorzieningen zoals wandelpaden en bankjes zijn vooral aan de randen van de Groenzoom aanwezig. De recreant kan het gebied hier vandaan overzien en de Groenzoom verder verkennen en ontdekken. Dit heeft geen negatieve effecten op de aanwezige flora en fauna.

Weidevogels zijn karakteristiek voor de weidegebieden van het Midden Delfland. De omvang van de populatie weidevogels neemt echter gestaag af. De inrichting van de Bergboezem is geheel afgestemd op de weidevogels. Door het extensieve agrarische onderhoud in dit gebied primair te richten op de weidevogel, leveren we een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van de weidevogelstand. De open polder wordt omsloten door een verhoogde kade, waardoor de Bergboezem ook als waterberging kan fungeren bij extreme neerslag.

1.2 Leeswijzer

Dit deel van het beheerplan omvat drie inhoudelijke onderdelen:

1. Onze visie op het beheer van de Groenzoom.
2. Beheer en onderhoud van de Groenzoom. Wat gaan we doen om de gestelde doelen te bereiken.
3. Betrokkenheid van de omgeving. Stimuleren van deze betrokkenheid staat centraal in onze aanpak.

Het beheerplan omschrijft de actuele aanpak en mogelijkheden ten aanzien van betrokkenheid. Op basis van voortschrijdend inzicht ontwikkelen zowel beheer als betrokkenheid zich in de komende jaren. Heeft u dus vragen, opmerkingen of ideeën over één van beiden dan kunt u altijd contact met ons opnemen. Wij staan altijd open voor nieuwe ontwikkelingen om samen met omwonenden en gebruikers de Groenzoom verder vorm te geven. Contactgegevens vindt u op onze site www.degroenzoom.nl.

2. De natuur als buur

De Groenzoom is ingericht met de slogan De Natuur als Buur. De start van het beheer en onderhoud is een volgende stap in de ontwikkeling van de Groenzoom. Daarbij blijven wij de slogan graag hanteren. In dit gebied gaan natuur en recreatie door omwonenden namelijk hand in hand. De betrokkenheid van de buur bij de natuur in zijn leefomgeving is voor ons heel waardevol. Onze visie hierop is onderstaand toegelicht.

Levendig cultuurlandschap:

- rondvliegende, krijssende weidevogels;
- polder-vergezichten;
- de jogger;
- de zoogkoeien met hun kroost;
- kinderen hun vliegers achterna rennend.

De diversiteit van de stedelijke omgeving reflecteren wij in ons beheer op de Groenzoom. Ook hier realiseren wij een grote diversiteit met verschillende leefmilieus. Bosjes, recreatieve voorzieningen en bloemdijken langs de rafelige randen van het gebied omsluiten het open cultuurlandschap met langgerekte kavels en poldersloten. De natuurtypen zijn ons handvat voor grote delen van het terrein: rust en ruimte nabij vochtig weidevogelgrasland in de Bergboezem versus kleinschaligheid en belevingswaarde in de Oostmeerpolder. Extensieve beweiding en maaibeheer dat eeuwen geleden de polders kenmerkte combineren we daartoe met kleinschalige ingrepen die de diversiteit ten goede komen en recreatieve voorzieningen in stand houden.

Groenzoom leeft lokaal:

- vogelwachten en natuurwerkgroepen betrekken;
- bewoners omgeving informeren;
- kinderen en natuurliefhebbers uit de omgeving het gebied laten ontdekken.

Lokale betrokkenheid voor ons een vereiste. Onze aanpak is dan ook lokaal gestoeld. We bouwen een duurzame relatie op met belangstellenden en belanghebbenden uit de omringende kernen. Het gebruikersplatform vertegenwoordigt al deze partijen en is ons eerste aanspreekpunt. Beheercombinatie de Groenzoom trekt er daarnaast op uit om bewoners te ontmoeten en belangenorganisaties te leren kennen. Wij gaan met hen het gebied in en wisselen wederzijds informatie uit.

De rol van de bewoners en belangenorganisaties krijgt de komende jaren steeds meer vorm. Wij zien het enthousiasme van de bewoners graag verder toenemen. Wat is er immers mooier om als buur van de natuur in je eigen woonomgeving het verhaal te vertellen. Over de broedende grutto en de rondfladderende argusvlinder, de achteruitgang van deze soorten in Nederland en de positieve resultaten die in De Groenzoom mede door jouw inspanningen worden bereikt.

Groenzoom lokaal betrokken bij onderhoud:

- samenwerking met lokale agrariërs;
- bewoners en belangenorganisaties steken de handen uit de mouwen;
- herintreders uit omgeving onderdeel van het onderhoudsteam.

Ook voor het beheer van deze gebieden zoeken we nadrukkelijk de omgeving op. Agrariërs weiden hun vee in het gebied, het gewenste polderbeeld met koeien en schapen blijft behouden. Daarnaast krijgen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een rol en betrekken we lokale natuurverenigingen bij onderhoud en monitoring. Wij voeren de regie, samen maken we De Groenzoom tot een uniek gebied.

Beheercombinatie de Groenzoom is trots beheerder van De Groenzoom te zijn. Graag maken wij bewoners trots op dit unieke gebied in hun achtertuin, zodat zij de natuur echt als hun buur gaan zien.

3. Beheer en onderhoud

Aan de ontwikkeling van flora en fauna in de Groenzoom zijn concrete doelen gesteld. Het realiseren hiervan is het uitgangspunt voor ons onderhoud dat in dit beheerplan is beschreven. Per object (natuurtypen, water en oevers, terreinmeubilair etc.) zijn de algemene uitgangspunten en de concrete beheermaatregelen in dit beheerplan beschreven. De flora en hieraan verwante aanwezige fauna ontwikkelen zich daarbij stap voor stap. Deze ontwikkeling is bepalend voor het onderhoud, dat door de jaren heen geleidelijk zal wijzigen:

- start (nulsituatie) wat is de uitgangssituatie?
- ontwikkeling hoe wordt de gewenste ontwikkeling gestuurd?
- instandhouding hoe wordt het eindbeeld in stand gehouden?

In dit hoofdstuk zijn de algemene uitgangspunten voor het onderhoud beschreven om deze ontwikkeling richting te geven. Dit is afgestemd op in de doelstellingen opgenomen flora en fauna. Dit is per object nader uitgewerkt, de gestelde doelen, doelsoorten en het te voeren beheer zijn per object als bijlage opgenomen (bijlage 1 ontwikkeling en onderhoud objecten). Tevens is een planning toegevoegd (bijlage 2). Het beheer is gekoppeld aan natuurtypen en objecten. Deze zijn op de beheerkaarten in bijlage 3 weergegeven. In bijlage 5 zijn alle kwalificerende soorten belicht.

Dit hoofdstuk gaat tevens in op enkele praktische zaken gerelateerd aan het onderhoud. Hierin zijn de handvatten opgenomen om deze goed te regelen. Het betreft de omgang met vrijkomende materialen en de aanwezigheid van flora en fauna die de gewenste ontwikkeling mogelijk afremmen. Daarnaast zijn de toegankelijkheid voor materieel en de betrokkenheid van derden bij het beheer beschreven.

Voor alle onderdelen in dit beheerplan geldt overigens dat op basis van voortschrijdend inzicht aanpassingen mogelijk zijn. Gedurende het groeiseizoen monitoren onze ecologen tijdens veldbezoeken de ontwikkeling van de flora en fauna. Signalen van medewerkers en maatschappelijke organisaties die continu in het veld aanwezig zijn worden hierin meegenomen. Dit resulteert in:

- direct ingrijpen als zich calamiteiten voor doen (schade flora en fauna, onveilige situaties)
- analyse van de verzamelde informatie
- bijstelling van de beheermaatregelen voor het aankomende jaar indien nodig.

De resultaten van de analyse worden gecommuniceerd en afgestemd met natuurpachters en belangenverenigingen. Aanpassingen van het onderhoud worden verwerkt in dit beheerplan.

3.1 Beheer afgestemd op botanische waarden

In de Groenzoom streven wij naar enkele typen grazige, kruidenrijke vegetaties met ieder een eigen soortensamenstelling (grassen en kruiden). De abiotische factoren zoals voedselrijkdom van de bodem en vochthuishouding zijn bepalend voor de vestiging van iedere soort. De keuze welk type vegetatie waar te realiseren is op de abiotische factoren afgestemd.

Door passend onderhoud gaan we de huidige grazige vegetaties geleidelijk omvormen door een gevarieerde, kruidenrijke vegetatie. Dit gebeurt in enkel ontwikkelingsfasen, gericht op het geleidelijk verlagen van de grasproductie. In de nulmeting van het onderhoud zijn de actuele ontwikkelingsfasen en het gewenste eindbeeld per perceel bepaald. Iedere fase (vanaf de uitgangssituatie tot het gewenste beeld) vereist een ander maaifrequentie en tijdstip. Door middel van monitoring wordt de ontwikkeling gevolgd en het onderhoud jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld.

Ontwikkelingsfase	maand	A	M	J	J	A	S	O
0. Raaigrasweide uitsluitend sterk glanzend gras			1				2	
1. Grassenmix overwegend grassen			1				2	
2. Dominant stadium meer dan de helft bedekt met gras (niet glanzend)				1			2	
3. Gras-kruidenmix homogene spreiding grassen en kruiden over perceel				1			2	
4. Bloemrijk grasland verscheidenheid grassen en kruiden afgestemd op grondsoort en vochthuishouding				1			2	

1 eerste maaibeurt

2 tweede maaibeurt

Door te maaien en het maaisel af te voeren, neemt de voedselrijkdom af. Ook door beweiding is het mogelijk de grasproductie geleidelijk terug te brengen en structuurvariatie te realiseren. Hierdoor krijgen steeds meer kruiden de mogelijkheid zicht te vestigen, het aantal plantensoorten stijgt.

Maaien in mei en begin juni kan conflicteren met de eisen die de aanwezige weidevogels stellen aan de weide om hun jongen groot te brengen. Uitstellen van het maaien is echter onverstandig omdat de gestelde botanische doelen dan heel traag of niet bereikt worden. Grassen blijven in dat geval namelijk dominant, omdat zij hun zaden verspreiden voordat gemaaid wordt. Daarom wordt de aanwezigheid van weidevogels gemonitord en geregistreerd. Percelen met broedende weidevogels worden later gemaaid.

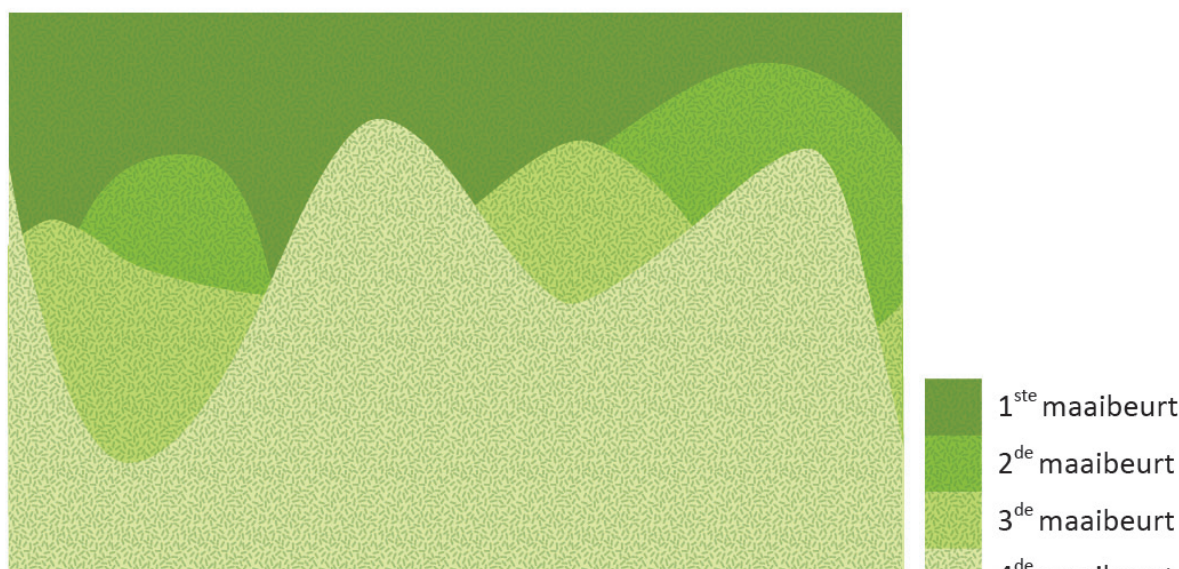
Het kruidenrijk grasland wordt jaarrond beweide van april tot oktober (conform eisen contract). De intensiteit van de begrazing (het aantal stuks vee per hectare) stemmen wij af op de ontwikkelingsfase van de vegetatie. Door begrazing ontstaat een bijzondere en gevarieerde vegetatie, zowel in structuur (kort en lang gras, bodembedekkende en opgaande kruiden) als in soortensamenstelling.

3.2 Beheer afgestemd op vlinders

Vlinders zijn gebaat bij een grote diversiteit aan ontwikkelstadia van de vegetatie. Om dit te realiseren passen wij sinusbeheer toe (bron: Jurgen Couckuyt). Dit onderhoud wordt met name toegepast op de bloemrijke dijken en het ruwe gras (binnen gestelde beeldkwaliteitseisen).

Sinusbeheer is een alternatieve manier van gefaseerd maaien, waarbij vrijheid en flexibiliteit sleutelwoorden zijn. In het kort komt sinusbeheer erop neer dat de beheerder zelf bepaalt waar, wanneer en hoe vaak je maait, mits er bij elke maaibeurt maar zo'n 40% van de oppervlakte blijft staan. Door elke keer in wisselende patronen (sinussen) te maaien ontstaat variatie, met delen die jaarrond of zelfs meerdere jaren overstaan tot en met delen die tot drie of zelfs vier keer toe per seizoen worden gemaaid. Zo is er op elk moment van het jaar voor elke vlinder een geschikte habitat; van nectarplanten tot overwinteringsplekken.

De sinussen worden gevormd vanaf de paden over de bloemrijke dijken en het ruwe gras.

3.3 Beheer afgestemd op weidevogels (Bergboezem)

De weidevogel staat centraal in het beheer van de Bergboezem. Daartoe realiseren wij in het voorjaar een optimale afwisseling tussen beweide percelen en percelen met een verlate maaidatum: mozaïekbeheer. Als vuistregel voor de oppervlakteverhouding tussen gemaaid en beweid land geldt 2 : 1 (Oosterveld & Altenburg 2005).

De percelen in de Bergboezem worden verpacht. In de contracten worden duidelijke afspraken opgenomen over de (on)mogelijkheden, waarbij de weidevogel altijd voorop staat. Zo kan het maaien bijvoorbeeld verplicht worden uitgesteld. Om hiervoor actuele input te hebben, monitoren wij de aanwezigheid van weidevogels in de Bergboezem. Wij voeren kortom de regie, (lokale) agrariërs gaan in het gebied aan de slag.

Uitgangspunten voor het mozaïekbeheer zijn:

- Uitsluitend stalmest toepassen als meststof, 10 tot maximaal 13 ton per jaar, gekoppeld aan norm voor fosfaat en stikstof.
- Begrazing met rundvee gedurende het broedseizoen op maximaal 33% van het areaal.
- Uitgestelde maaidata voor te maaien percelen.
- Gespreide maaidata aanhouden van naast elkaar gelegen percelen.
- Bij het maaien van de percelen wordt van het midden naar de buitenkant gemaaid op een

zodanige manier dat de weidevogels en hun kuikens de kans hebben om te vluchten.

- Bij de aanwezigheid van weidevogelkuikens in een bepaald gedeelte van een te maaien perceel laten we een strook staan. Vijf meter uit de kant watergang wordt voor 1 juli nooit gemaaid.

De definitieve beheerpakketten worden vastgelegd in de pachtcontracten. In bijlage 1 zijn de voorlopige beheerpakketten opgenomen.

Naast het gevoerde beheer zijn diverse inrichtingsaspecten van belang om de weidevogelpopulatie optimaal te laten ontwikkelen. Wij hebben regelmatig overleg met partijen (zoals het hoogheemraadschap) om deze aspecten te bespreken:

- Het optimale waterpeil is in het voorjaar een peil van 0-40 cm beneden het maaiveld (-mv) dat in mei/juni niet dieper wegzakt dan 45-60 cm -mv.
- Openheid van de omgeving behouden door begroeiing houtige vegetaties te voorkomen / periodiek verwijderen.
- Voorkomen predatie door dit actief te beheersen.

3.4 Beheer afgestemd op diversiteit

De Groenzoom bestaat hoofdzakelijk uit grazige vegetaties, waarvoor zowel doelen voor botanische waarden als de soortgroepen vlinders en weidevogels zijn geformuleerd. Deze grazige vegetaties bieden daarnaast mogelijkheden voor andere soortgroepen zoals kleine zoogdieren en amfibieën. De Groenzoom heeft echter meer te bieden. Moeras, hoog- en laagveenbos, bosschages en ruw gras. Deze diversiteit aan biotopen gaan wij benutten om de natuurwaarden van de Groenzoom in alle facetten te versterken.

De ontwikkeling van helofyten in de moerasdelen komt nog beperkt op gang. Door gericht te maaien en houtige vegetatie te verwijderen wordt de ontwikkeling gestimuleerd. Het hoog- en laagveenbos ontwikkelt zich spontaan. We grijpen enkel in door exoten te verwijderen.

De diversiteit van met name de randzones wordt vergroot, zodat ook andere soortgroepen zich in het gebied thuis voelen. Wij creëren de randvoorwaarden daarvoor door kleinschalige eenmalige inrichtingsmaatregelen en maatwerk beheer op postzegelniveau. Wij hebben aanvullende kwalificerende soorten toegevoegd, het beheer van met name de randzones wordt daarop afgestemd. Dit betekent onder andere dat we wekelijks in het gebied aanwezig zijn voor kleinschalige ingrepen, zodat de diversiteit van de vegetatie behouden en gestimuleerd wordt.

3.5 Vrijkomende materialen

Grazige vegetaties beslaan een aanzienlijk deel van het areaal. Voor natuurmaaisel maken wij achtereenvolgens de volgende keuzes:

Preventie (voorkomen vrijkomende materialen)

1. Beweiding: indien mogelijk wordt beweid. Beheertypen die niet met beweiding gerealiseerd kunnen worden, worden enkel toegepast indien hogere natuurwaarden worden bereikt.
2. Maaisel laten liggen: het overig groen (ruw gras / recreatief gras) wordt frequenter gemaaid, zodat het maaisel kan blijven liggen. Op deze locaties conflicteert dit niet met de natuurdoelen.

Hergebruik

3. Hooi en rietmaaisel: afzet van maaisel als veevoer of strooisel voor stallen.
4. Broedhopen: kleinschalig toepassen maaisel als broedhoop.
5. Meststof: ter beschikking stellen aan agrariërs in de omgeving als meststof op hun akkers.
6. Meststof: verwerking op een composteringsinstallatie in de omgeving van het plangebied.

Als het niet mogelijk is door preventie of hergebruik afvalstromen te voorkomen / verwerken, kijken wij naar de mogelijkheden voor recycling en energie. Op dit gebied vinden ten aanzien van natuurgras veel ontwikkelingen plaats. Wij volgen deze ontwikkelingen op de voet en beoordelen continu welke methoden toepasbaar zijn.

Recycling en energie

7. Aanbieden voor verwerking tot grasvezel (hier worden al eierdoosjes van gemaakt).
8. Kleinschalige verwerking tot energie i.s.m. eigenaar kas (bijv. greendeal rietvergisting).
9. (co)Vergisten grasmaaisel (capaciteit nog beperkt).

Voor de diverse technieken voor de verwerking van het natuurgras baseren wij ons op Toepassingsmogelijkheden voor natuur en bermmaaisel Stand van zaken en voorstel voor een onderzoeksagenda, Alterra-rapport 2418.

Scheiden afvalstromen

Afval dat Beheercombinatie de Groenzoom verzamelt in het gebied, wordt direct gescheiden. Papier, plastic, glas en restafval worden gescheiden afgevoerd.

3.5 Ongewenste soorten

De (overvloedige) aanwezigheid van bepaalde flora en fauna heeft negatieve effecten op het behalen van de gestelde doelen. Wij beoordelen of maatregelen nodig zijn om dit te beheersen.

Ganzenvraat

In de Groenzoom zijn onder andere Nijlganzen en Canadese ganzen aanwezig en in mindere mate grauwe ganzen, boerenganzen en brandganzen. Deze ganzen hebben een negatieve invloed op de gewenste ontwikkeling van de vegetatie. Zowel de grasvegetaties als het moeras, waar jonge rietscheuten worden afgevreten. De ganzen vinden in de Groenzoom op uiteenlopende plekken broedlocaties: in overhoeken, op ruige oevers en terreinen en tussen de kassen. We zoeken naar mogelijkheden om de vraat door ganzen te beperken, zodat de gewenste gevarieerde vegetatie zich kan ontwikkelen.

De Beheercombinatie de Groenzoom treedt in overleg met de wildbeheereenheid Delfland over de beheersing van het aantal ganzen in de Groenzoom.

Predatie weidevogel(kuikens)

De weidevogelstand ondervindt hinder van predatie door uiteenlopende fauna: katachtigen, marterachtigen, vossen of kraaiachtigen. Wij streven ernaar predatie in de Bergboezem te beperken.

Tijdens een rondgang door wildbeheereenheid Delfland werd duidelijk dat zich meerdere koppels vossen in de omgeving bevinden. Deze vossen worden ook regelmatig in de Bergboezem gezien. Een nadere inventarisatie van andere predatoren en de schade die alle predatoren in de Bergboezem aanrichten vindt nog plaats. Op basis hiervan worden nadere afspraken gemaakt over de beheersing van deze predatoren.

Verwijderen ongewenste kruiden

Hergebruik van Maaisel van kruidenrijke percelen vindt gedeeltelijk plaats als veevoer. Daartoe dienen deze percelen (grotendeels) vrij te zijn van ongewenste kruiden. Enkel op percelen waarvan maaisel gebruikt wordt als veevoer wordt daarom gericht ingegrepen door eerder pleksgewijs te maaien (distels) of kruiden uit te trekken (Jacobs kruiskruid).

3.6 Plan van aanpak flora en fauna

Het plan van aanpak flora en fauna is als bijlage 4 toegevoegd aan dit beheerplan.

3.7 Toegankelijkheid

Toegankelijkheid voor zowel recreanten als beheerders / agrariërs tot het gebied is gewaarborgd.

Beheerontsluiting

Beheercombinatie de Groenzoom beperkt zich met beheerverkeer tot de door de opdrachtgever aangelegde beheerontsluitingen en bruggen. Deze voorzieningen zijn weergegeven op de kaarten in bijlage 3.

Recreatieve toegankelijkheid

Publiekstoegankelijke terreindelen zijn altijd vrij toegankelijk. Hekwerken die eventueel geplaatst worden, zijn voorzien van poorten waardoor recreanten het gebied altijd kunnen betreden.

Transportplan

Het transportplan is als bijlage 5 bijgevoegd.

3.8 Betrokkenheid derden

Betrokkenheid maatschappelijke organisaties bij beheer

Kleinschalig onderhoud van kleine terreindelen door natuurverenigingen is onder begeleiding van vakbekwame medewerkers mogelijk. De eerste initiatieven zijn hiervoor al ingediend. Specifieke beheerplannen worden in overleg met de betreffende partijen opgesteld. Als lokale betrokkenheid en het behalen van de vereiste natuurtypen (zowel kwantitatief als kwalitatief) met elkaar in conflict komen, worden wijzigingsvoorstellen voorgelegd aan de opdrachtgever. In overleg wordt bepaald waaraan prioriteit wordt gegeven.

Daarnaast verstrekt Beheercombinatie de Groenzoom één week voor aanvang van (maai) werkzaamheden informatie aan natuurverenigingen. Indien zij vragen / opmerkingen hebben kunnen zij tijdig reageren. Bijvoorbeeld over de aanwezigheid van (broed)vogels, waardoor de werkzaamheden uitgesteld moeten worden.

Onderhoud derden in het gebied

In de Groenzoom zijn diverse partijen met eigendommen die zij onderhouden, zoals Hoogheemraadschap Delfland en Gasunie. Wij maken met deze partijen specifieke afspraken over de werkzaamheden die zij in het gebied uitvoeren. Zo mogelijk proberen we werkzaamheden te combineren, zodat overlast voor zowel flora en fauna als recreanten zoveel mogelijk wordt beperkt.

4. Betrokkenheid omgeving

De betrokkenheid van bewoners bij de Groenzoom is in onze ogen essentieel om de doelstellingen in het gebied te behalen. Dit is echter niet vanzelfsprekend. Wij stimuleren de lokale betrokkenheid daarom op uiteenlopende wijze.

Ieder jaar stellen wij een activiteitenkalender op waarin onderstaande acties worden opgenomen. Onderstaand zijn uiteenlopende activiteiten opgenomen. Wij staan nadrukkelijk open voor ideeën, suggesties en aanbevelingen om dit palet aan activiteiten af te stemmen op de behoeften van de gebruikers van de Groenzoom en de inwoners van Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp.

4.1 Informatie en educatie

Bij aanvang van de onderhoudsperiode organiseert Beheercombinatie de Groenzoom een promotiecampagne. Onder het motto "Ontdek de Groenzoom" organiseren we diverse activiteiten. Op de eerste plaats informeren we daarmee mensen en laten we ze kennis maken met de nieuwe beheerorganisatie. Dit doen we door een artikelenreeks in lokale kranten, gesprekken met RTV Lansingerland / Feel good radio Pijnacker Noordorp en een lezing over het toekomstbeeld. Ten tweede willen we de bewoners ook daadwerkelijk het gebied in trekken door middel van wandelingen in het gebied.

De komende 6 jaar gaat Beheercombinatie de Groenzoom daarnaast:

- Voorlichting verzorgen op basisscholen en verenigingen (scouting) in betrokken gemeenten.
- Elk seizoen excursies in De Groenzoom organiseren.
- Informatie verstrekken via onze website.
- In de Groenzoom worden informatieborden geplaatst, met daarop QR-codes. De teksten op de site achter deze codes worden jaarlijks afgestemd op de ontwikkelingen in het betreffende gebied.
- Jaarlijks één praktische cursus, zoals bosmaaien en bosplantsoen dunnen.
- Regelmatig spreekuren (zo mogelijk wekelijks in het seizoen) waar geïnteresseerden met vragen / opmerkingen terecht kunnen.

4.2 Recreatie

Recreatief gebruik van het gebied is een belangrijk doel. Rust en ruimte zijn daarbij belangrijke steekwoorden. De wandelaar, ruiter en fietser / skater krijgen alle ruimte om daarvan te genieten. Daarnaast ondernemen wij acties om recreatief gebruik te stimuleren, met behoud van de hiervoor benoemde kwaliteiten:

- Wij benaderen jaarlijks minimaal 3 verenigingen die een actieve band (kunnen) hebben met het gebied (bijv. kanovereniging De Sprinters, Atletiek- en Wandelvereniging De Kieviten) om te bepalen hoe we het gebied (beter) op hun activiteiten kunnen afstemmen, zodat het gebruik toeneemt.
- Buiten het weidevogelseizoen maken wij weides toegankelijk met wandelpaden en wijzen we vliegerweides en hondenlosloopweides aan.

4.3 Monitoring natuurdoelen

Diverse verenigingen en partijen zijn nauw betrokken bij de Groenzoom en de daar aanwezige ecologische waarden. Wij betrekken hen graag bij het monitoren van de ontwikkeling van de ecologische waarden. Hiertoe organiseren wij:

- Jaarlijkse een evaluatiebijeenkomst met betrokkenen die een actieve bijdrage leveren in De Groenzoom.
- Een inventarisatiecursus weidevogels. Hiervoor nodigen we verschillende vogelwerkgroepen uit (bijv. Zoetermeer, Pijnacker, Delft en Rotta). Deze cursus wordt verzorgd door onze ecooloog in samenwerking met SOVON.
- Een vergelijkbare cursus organiseren wij voor het herkennen en monitoren van vlinders.
- We maken afspraken over de uitwisseling van monitoringsgegevens.

Bijlagen

1. Ontwikkeling en onderhoud objecten
2. Beheerplanning
3. Beheerkaarten
4. Plan van aanpak Flora en fauna
5. Transportplan
6. Kwalificerende soorten

Bijlage 1 Ontwikkeling en onderhoud objecten

1.1 Moeras

Een gevarieerd en structuurrijk moeras vormt een geschikte biotoop voor diverse faunagroepen zoals libellen, vissen, amfibieën en zoogdieren. Een aanzienlijk deel van de oppervlakte van het beheertype wordt ingenomen door riet, hoge zeggen en/of hoge biezen. Moeras is van groot belang als foerageer- en broedgebied voor moeras- en rietlandvogels zoals kleine karekiet, rietgors, roerdomp, snor en rietzanger.

In de Groenzoom zijn percelen en oevers afgegraven tot gemiddeld -5,30m NAP. In de Groenzoom wordt een flexibel peil ingesteld dat ligt tussen -5,10m NAP (max) en -5,40m NAP (min). Afhankelijk van het neerslagoverschot cq. -tekort zullen de gronden die aangewezen zijn voor moerasontwikkeling het grootste deel van het jaar (naar verwachting najaar/winter/voorjaar) onder water staan.

Kwaliteit

Kwaliteitsindicatoren bepalen de kwaliteit van het natuurtype. Voor moeras zijn de volgende kwalificerende structuurelementen onderscheiden:

kwalificerende structuurelement
overjarig riet
begroeiing met helofyten (riet, biezen, gele lis en zegge soorten)
begroeiing met struweel
open water

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling moeras	Helofyten	Waarvan overjarig	Struweel
Goed	≥ 70%	≥ 50%	≤ 10%
Matig	≥ 40%	≥ 30%	≤ 10%
Slecht	Indien niet aan goed of matig wordt voldaan		

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt minimaal 27 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- waterstanden en relatie tot bodemhoogte geschikt voor ontwikkeling - lange banen langs hoofdwatgangen	-
kansen	bedreigingen
-	- foeragerende ganzen - regie waterstanden ligt wij Hoogheemraadschap

Ontwikkeling

Stimuleren ontwikkeling riet. Zowel recreatief (zichtlijnen, "onzichtbaar" kanoën) als ecologisch (rietvogels, waterzuivering) waardevol.

Beheer is gericht op het realiseren van verschillende ontwikkelstadia (gemaaid, éénjarig en overjarig riet). Voor rietvogels is overjarig riet gewenst. Daarom wordt het riet gefaseerd gemaaid, jaarlijks wordt een deel van het riet gemaaid. Frequenter maaien stimuleert de eerste jaren de rietontwikkeling.

<i>Beheermaatregel</i>	Maaien van riet en verwijderen van boomopslag
<i>Frequentie</i>	Jaarlijks 1/3 ^e tot de helft van het riet maaien, houtige opslag op minimaal 50% van het areaal verwijderen.
<i>Periode</i>	Tussen september en maart
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: gebruik als strooisel in stallen pachters, composteren

Instandhouding

Behoud dichtheid vegetatie, stimuleren diversiteit riet, biezten, gele lis en zeggesoorten afgestemd op de aanwezige fauna (broed en schuilmogelijkheden behouden).

<i>Beheermaatregel</i>	Maaien van riet en verwijderen van houtige opslag
<i>Frequentie</i>	Om de 3 à 5 jaar het riet maaien (per jaar max. 50% van het areaal. Houtige opslag jaarlijks verwijderen.
<i>Periode</i>	Tussen september en maart
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: gebruik als strooisel in stallen pachters, composteren

1.2 Bloemrijke dijk

Bloemrijke dijken bestaan uit bloemrijke vegetaties langs de (steil)randen in het gebied. Wanneer deze bloemrijke dijken worden beweide, kan de variatie en afwisseling groot zijn door verschillen in microklimaat, afgetrapte randen langs schapenpaadjes en vochtige stukken aan de voet van de steilranden. In de Groenzoom gaat het niet om dijken van kalkhoudende, zandige klei en daarmee kent de lokale situatie zijn eigen ecologische potenties. De doelsoorten zijn hier op af gestemd.

Kwaliteit

Kwalificerende soorten		
planten	- Kamgras - Veldgerst - Knolboterbloem - Pastinaak - Fluitenkruid	- Madeliefje - Gewoon duizendblad - Gewone berenklauw - Cichorei - Knoopkruid
dagvlinders en sprinkhanen	- Kleine koolwitje - Klein geaderd witje - Kleine vuurvinder - Hooibeestje - Icarusblauwtje - Bruin zandoogje - Koevinkje - Dagpauwoog	- Zwartspruitdikkopje - Geelspruitdikkopje - Oranje zandoogje - Argusvlinder - Bruin blauwtje - Groot dikkopje - Kleine vos
broedvogels	- Graspieper - Scholekster	- Kievit

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling bloemrijke dijk	
goed	indien 15 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt minimaal 67 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
	- recreatieve structuren op dijken, beheer dient daarop afgestemd te zijn (beweiden beperkt mogelijk)
kansen	bedreigingen
- informatievoorziening aan recreanten	- Recreatief gebruik verstoort broedvogels

Ontwikkeling

Het beheer wordt afgestemd op de recreatieve druk. Percelen waar beweiding mogelijk is worden bij voorkeur beweid. Overige percelen worden extensief gemaaid. Om een sluitende grasmatt te krijgen is de beweidingdruk in de ontwikkelingsfase hoger.

<i>Beheermaatregel</i>	Beweiding schapen, 2.000 tot 2.500 graasdagen / hectare / jaar	Maaien
<i>Frequentie</i>	2 tot 4 keer per jaar	2x per jaar
<i>Periode</i>	mei tot oktober	Eind mei/ half juni en september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	-	Afvoeren: gebruik als veevoer, composteren

Instandhouding

Behoud van een gesloten grasmatt. Door niet alle delen gelijktijdig te maaien en/of beweiden wordt diversiteit in het gebied gestimuleerd.

<i>Beheermaatregel</i>	Beweiding schapen, 1.500 tot 2.000 graasdagen / hectare / jaar	Maaien
<i>Frequentie</i>	2 tot 3 keer per jaar	2x per jaar
<i>Periode</i>	mei tot oktober	Half juli en september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	--	Afvoeren: gebruik als veevoer, composteren

1.3 Vochtig weidevogelgrasland

Vochtig weidevogelgrasland omvat natte en vochtige graslanden met primair een weidevogelstelling; zowel natte als vochtige percelen zijn van belang voor een diversiteit in weidevogelsoorten. De zuurgraad dient matig zuur tot neutraal te zijn, de voedselrijkdom is minimaal licht voedselrijk. Het kan zowel kruidenrijke als door bemesting voedselrijke (raaigras)graslanden bevatten. Goede weidevogelgraslanden worden gekenmerkt door een open karakter, een mozaïek van diverse vormen van graslandbeheer en soorten als grutto, kievit, scholekster en tureluur. Ook eenden als zomertaling en slobbeend zijn kenmerkend. Vochtig weidevogelgrasland komt op diverse bodems en in diverse landschapstypen voor. Het zwaartepunt ligt in het landschapstype Laagveen en zeeklei: hier komt het voor op zowel klei- als veengrond.

Kwaliteit

Kwalificerende soorten		
Broedvogels	- gele kwikstaart - graspieper - grutto - krakeend - kuifeend - slobbeend - tureluur - veldleeuwerik	- watersnip - wintertaling - wulp - zomertaling - kievit - scholekster

Kwaliteitsbepaling vochtig weidevogelgrasland	
goed	indien meer dan 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq 50\%$
matig	indien 45 – 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq 50\%$
slecht	indien 35 – 45 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen of met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\leq 50\%$

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:
 Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is goed
 Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt minimaal 67 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- weidevogels van oudsher in gebied aanwezig	
kansen	bedreigingen
- vogelaars nauw betrokken bij Bergboezem	- predatie nesten en jongen weidevogels - regie waterstanden ligt wij Hoogheemraadschap

Ontwikkeling en instandhouding

Mozaïek van beweide en gemaaide percelen. Het gebruik is van oudsher agrarisch. Door de natte omstandigheden en de beperkte bemesting werd oorspronkelijk pas laat in het voorjaar gemaaid. Daarnaast werden percelen beweide. Dit regime wordt ook toegepast op de percelen in de Bergboezem, waardoor een afwisselend patroon van grasvegetaties ontstaat. Dit afwisselende patroon ontstaat daarnaast door de natuurlijke hoogteverschillen in de Bergboezem en de invloed hiervan op de grondwaterstand op perceelniveau.

<i>Situatie</i>	Afwisseling van gemaaide en beweide percelen in het voorjaar met voldoende dekking voor kuikens. Vanaf juli maaïen en beweiden, zodat percelen "kaal" de winter in gaan.
<i>Beheermaatregel</i>	Beweiden en maaïen
<i>Frequentie</i>	Wisselend
<i>Periode</i>	Gehele jaar
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	-

Vooralsnog gaan wij uit van de volgende onderhoudsregimes

Maaïdatum na 1 juli

- Maaïen gebeurt enkel na toestemming en niet voor 1 juli. Er vinden geen werkzaamheden plaats op de percelen in de periode 15 maart – 1 juli.
- Het is verboden kunstmest te strooien, onderbemaling toe te passen, bestrijdingsmiddelen te gebruiken, te scheuren, te ploegen, opnieuw in te zaaien, te beweiden, mollen te vangen, greppels te verwijderen, vee bij te voeren. Het is ook verboden percelen te verdelen d.m.v. paal

en draad, linten en hekken.

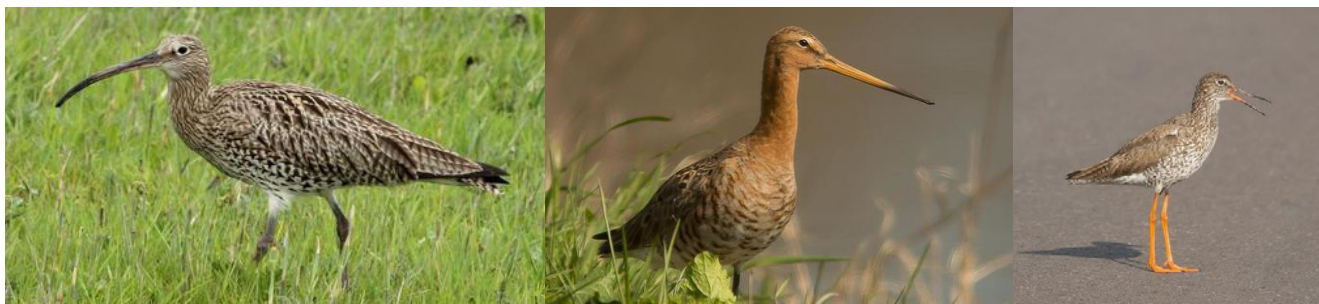
- Toegestaan: tweede snede.

Maaidatum 15 juni; bemesten met ruige mest en nabeweiden

- Maaien gebeurt enkel na toestemming en niet voor 15 juni. Er vinden geen werkzaamheden plaats op de percelen in de periode 15 maart - 15 juni.
- De percelen moeten bemest worden met minimaal 10 en maximaal 20 ton ruige stalmest per hectare, bij voorkeur in de periode februari – maart.
- De percelen moeten na de eerste snede (vanaf 15 juni), of na de tweede snede, beweiden worden met rundvee, eventueel in combinatie met schapen of paarden tot op zijn hoogst 1 maart.
- Het is verboden te rollen en slepen, kunstmest te strooien, onderbemaling toe te passen, bestrijdingsmiddelen te gebruiken, te scheuren, te ploegen, opnieuw in te zaaien, te beweiden in de periode 15 maart – 15 juni, mollen te vangen, greppels te verwijderen, vee bij te voeren. Het is ook verboden percelen te verdelen d.m.v. paal en draad, linten en hekken.
- Toegestaan: veebezetting na 15 juni en voor 1 maart, een tweede snede, het verspreiden van bagger en slootvuil over het land.

Extensief beweiden met rundvee in de periode 1 mei tot en met 1 juli

- Vanaf 1 mei wordt er rundvee ingeschaard in een veebezetting van 1,5 GVE. Het rundvee mag niet verweid worden in de periode 1 mei – 1 juli. Er vinden geen werkzaamheden plaats in de periode 1 april - 1 juli.
- Uit de monitoring kan blijken dat de dichtheid van vee moet worden aangepast. Na overleg met de pachter wordt dat het jaar erop doorgevoerd.
- Na 1 juli moeten de percelen gemaaid worden.
- Er wordt geen mest uitgereden op het land.
- In de periode na het maaien vanaf 1 juli tot 1 maart mogen de percelen voor een 2e snede gemaaid worden, of beweiden worden in alle soorten vee met een maximale veebezetting.
- Het is verboden te rollen, te slepen, kunstmest te strooien, onderbemaling toe te passen, bestrijdingsmiddelen te gebruiken, te scheuren, te ploegen, opnieuw in te zaaien, mollen te vangen, greppels te verwijderen, vee bij te voeren. Het is ook verboden percelen te verdelen d.m.v. paal en draad, linten en hekken (vaak bij begrazen van paarden toegepast).
- Toegestaan: veebezetting na 1 juli en voor 1 maart, een tweede snede, het verspreiden van bagger en slootvuil over het land.

1.4 Kruiden- en faunarijk grasland

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; onder meer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Ontwikkeling van soorten ruigte en struweel worden geweerd. Dit type graslanden wordt meestal extensief beweid.

Kwaliteit

Kwalificerende soorten		
Planten	- Scherpe boterbloem - Veldzuring - Rode klaver - Vertakte leeuwentand - Pinksterbloem	- Madeliefje - Brunel - Fluitenkruid
Dagvlinders en sprinkhanen	- Kleine koolwitje - Klein geaderd witje - Kleine vuurvliinder - Hooibeestje - Icarusblauwtje - Bruin zandoogje - Koevinkje - Dagpauwoog	- Zwartsprietdikkopje - Geelsprietdikkopje - Oranje zandoogje - Argusvlinder - Bruin blauwtje - Groot dikkopje - Kleine vos

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling kruiden- en faunarijk grasland	
goed	indien minimaal 13 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 8 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 7-12 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt minimaal 64 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- grote oppervlakken verspreid door het gebied	
kansen	bedreigingen
- natuurvereniging betrekken bij vlindertelling	

Ontwikkeling

De objecten bestaan op dit moment uit relatief veel engels raaigras. Door intensievere beweiding wordt dit percentage teruggebracht en de ontwikkeling van kruiden gestimuleerd.

<i>Situatie</i>	graslandsoorten nog sterk aanwezig; enkele soorten kruiden in lage dichtheden.
<i>Beheermaatregel</i>	begrazen
<i>Frequentie</i>	3-5 GVE/ha.
<i>Periode</i>	1 april – 1 oktober
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	-

Afhankelijk van de actuele terreinomstandigheden is de verwachting dat dit beheer 3 tot 6 jaar gehandhaafd wordt.

Instandhouding

De samenstelling van de vegetatie sluit aan op het gewenste beeld. Kruiden ontwikkelen zich. De beweidedruk wordt verlaagd.

<i>Situatie</i>	kruidensoorten worden talrijker en de bedekking neemt toe; graslandsoorten in mindere mate aanwezig.
<i>Beheermaatregel</i>	begrazen
<i>Frequentie</i>	1,5 GVE/ha
<i>Periode</i>	1 april – 1 oktober
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	-

1.5 Glanshaverhooiland

Glanshaverhooiland bevat hooilanden met (zeer) bloemrijke vegetaties van het glanshaververbond. Het komt voor op matig vochtige tot periodiek overstroomde uiterwaarden, op zeeleigronde en op löss of krijtafzettingen. Dominantie van glanshaver komt vaak voor, maar soms zijn andere hoge grassen, bijvoorbeeld, goudhaver, zachte haver of grote vossesstaart dominant. Grote vossesstaart graslanden, vaak met echte koekoeksbloem of veldgerst, vormen overgangen naar vochtig grasland. Graslanden van een goede kwaliteit kennen een grote kruidenrijkdom. Ten opzichte van andere graslanden zijn opvallend veel schermbloemigen te vinden. Ook de inwendige structuur van deze graslanden is rijk, de hoge grassen vormen een open scherm. De kruiden komen minder hoog en vormen soms zelfs twee onderlagen.

Kwaliteit

Kwalificerende soorten		
planten	- Glanshaver - Fluitenkruid - Wilde peen - Vertakte leeuwentand - Gewoon duizendblad - Knolboterbloem - Knoopkruid	- Veldlathyrus - Margriet - Echte koekoeksbloem - Grote vossenstaart - Timoteegras - Kamgras - Veldgerst
dagvlinders en sprinkhanen	- Kleine koolwitje - Klein geaderd witje - Kleine vuurvinder - Hooibeestje - Icarusblauwtje - Bruin zandoogje - Koevinkje - Dagpauwoog	- Zwartsprietdikkopje - Geelsprietdikkopje - Oranje zandoogje - Argusvlinder - Bruin blauwtje - Groot dikkopje - Kleine vos

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling glanshaverhooiland	
goed	indien 17 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 10 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 9-16 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is voor 20 hectare goed en voor 10 hectare matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is voor 20 hectare goed

Omvang

Bedraagt minimaal 30 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- verruiging van bepaalde terreindelen (geen of beperkte beweiding)	- maaibeheer toepassen op locaties waar in planfase beweiding gewenst was
kansen	bedreigingen
- natuurvereniging betrekken bij vlindertelling	-

Ontwikkeling

De objecten bestaan op dit moment uit relatief veel engels raaigras. Door twee keer per jaar te maaien vindt verschraling plaats. De bezetting van grassen neemt af, kruiden ontwikkelen zich steeds beter.

<i>Situatie</i>	graslandsoorten nog sterk aanwezig;
<i>Beheermaatregel</i>	maaien
<i>Frequentie</i>	2x per jaar
<i>Periode</i>	Eind mei/ half juni en september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: veevoer of strooisel stal, composteren

Afhankelijk van de actuele terreinomstandigheden is de verwachting dat dit beheer 3 tot 6 jaar gehandhaafd wordt.

Instandhouding

Verschraling heeft voldoende plaats gevonden. De eerste snede wordt gemaaid, vervolgens vindt beweiding plaats waardoor de diversiteit nog verder toe neemt.

<i>Situatie</i>	kruidensoorten worden talrijker en de bedekking neemt toe; graslandsoorten in mindere mate aanwezig.
<i>Beheermaatregel</i>	Maaien en begrazen
<i>Frequentie</i>	1x per jaar maaien 1-2 GVE/ha
<i>Periode</i>	Eind juni- half juli, aansluitend nabeweiden
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: veevoer of strooisel stal, composteren

1.6 Vochtig hooiland

Vochtig hooiland komt voor op natte veen- en kleibodems met een redelijke draagkracht. Het gaat om bloemrijke graslanden, vaak geel van soorten als ratelaar, gewone rolklaver, moerasrolklaver, geel walstro, scherpe boterbloem, kruipende boterbloem of dotterbloem. Vochtig hooiland is minder zeggenrijk dan nat schraalland. Ze zijn nu niet meer interessant voor boeren door hun lage productie en eiwitarm gewas, maar ze behoorden ooit tot de betere graslanden.

Kwaliteit

Kwalificerende soorten		
planten	- Echte koekoeksbloem - Pinksterbloem - Gewone dotterbloem - Brunel - Moerasrolklaver	- Grote ratelaar - Scherpe boterbloem - Egelboterbloem - Zwarte zegge - Kale jonker
dagvlinders en sprinkhanen	- Kleine koolwitje - Klein geaderd witje - Kleine vuurvliinder - Hooibeestje - Icarusblauwtje - Bruin zandoogje - Koevinkje - Dagpauwoog - Oranjetipje	- Zwartsprietdikkopje - Geelsprietdikkopje - Oranje zandoogje - Argusvlinder - Bruin blauwtje - Groot dikkopje - Kleine vos

Kwaliteitsbepaling van het natuurstype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling vochtig hooiland	
goed	indien minimaal 15 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan ten minste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt minimaal 20 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- aaneengesloten gebieden natuurstype	- maaibeheer toepassen op locaties waar in planfase beweiding gewenst was
kansen	bedreigingen
- natuurvereniging betrekken bij vlindertelling	- wijzigingen waterstand, natte omstandigheden vereist

Ontwikkeling

De objecten bestaan op dit moment uit relatief veel engels raaigras. Door twee keer per jaar te maaien vindt verschraling plaats. De bezetting van grassen neemt af, kruiden ontwikkelen zich steeds beter.

<i>Situatie</i>	graslandsoorten nog sterk aanwezig; enkele soorten kruiden in lage dichtheden.
<i>Beheermaatregel</i>	Maaien en begrazen
<i>Frequentie</i>	2x per jaar maaien
<i>Periode</i>	Eind/begin juni – half juli, september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: veevoer of strooisel stal, composteren

Afhankelijk van de actuele terreinomstandigheden is de verwachting dat dit beheer 3 tot 6 jaar gehandhaafd wordt.

Instandhouding

Verschraling heeft voldoende plaats gevonden. De eerste snede wordt gemaaid, vervolgens vindt beweiding plaats waardoor de diversiteit nog verder toe neemt.

<i>Situatie</i>	kruidensoorten worden talrijker en de bedekking neemt toe; graslandsoorten in mindere mate aanwezig.
<i>Beheermaatregel</i>	Maaien en begrazing
<i>Frequentie</i>	1x per jaar 1 GVE/ha
<i>Periode</i>	Eind/begin juni – half juli, nadien nabeweiden
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afvoeren: veevoer of strooisel stal, composteren

1.7 Hoog- en laagveenbos

Kwaliteit

Kwalificerende soorten	
Vegetatie	Inheemse/Europese boom- en struiksoorten

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling hoog- en laagveenbos	
goed	80% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten
matig	50% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt minimaal 4 hectare.

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- broedmogelijkheden voor (roof)vogels	- gelegen aan provinciale weg
kansen	bedreigingen
- onderhoudsmaatregelen in samenwerking met vrijwilligers	-

Ontwikkeling en instandhouding

Het bosje ontwikkelt zich spontaan. Uitheemse soorten worden verwijderd.

<i>Beheermaatregel</i>	Spontane ontwikkeling, verwijderen uitheemse soorten
<i>Frequentie</i>	2-jaarlijks
<i>Periode</i>	November - maart
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Op rillen stapelen

1.8 Diversiteit

We gaan de diversiteit in het gebied versterken door kleinschalige ingrepen. Dit betreft:

- het realiseren van poelen met stilstaand water (twee poelen in jaar 1, twee tot vijf poelen extra in jaar 4).
- kleinschalige aanplant en spontane ontwikkeling van opgaande houtige beplanting nabij stilstaand water (met name aan randen Oostmeerpolder, Noordersingel en Klapwijkse knoop).
- overhoeken, randen en oevers gefaseerd maaien en een deel een jaar niet maaien.

Dit resulteert in:

- toename van de diversiteit van zowel flora als fauna in het gebied;
- toename van de belevingswaarde voor bezoekers.

Kwaliteit

Kwalificerende soorten	
Libellen	bruine glazenmaker, glassnijder, vroege glazenmaker
Struweelvogels	zanglijster, roodborsttapuit, kneu, blauwborst, patrijs, rietzanger

Kwaliteitsbepaling van het natuurtipe vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling Diversiteit	
goed	Indien 6 of meer kwalificerende soorten voorkomen
matig	Indien 3-5 kwalificerende soorten voorkomen
slecht	Indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is

De te behalen kwaliteit na contractperioden één en twee zijn:

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is matig

Kwaliteitsbepaling op 31 december 2027 is goed

Omvang

Bedraagt 4 tot 7 poelen.

Uitgangssituatie

De poelen zijn nog niet aanwezig. In de groenzoom zijn verschillende typen waterpartijen aanwezig, gedeeltelijk met beperkt stromend water. De poelen voegen een nieuw type water toe.

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- diversiteit in de Groenzoom neem toe	-
kansen	bedreigingen
- Onderhoud van poelen samen met vrijwilligers - Educatieve waarden van poelen benutten (kikkervisjes vangen)	-

Ontwikkeling en instandhouding

De diversiteit vergroten door randen en overhoeken gedeeltelijk te maaien en gedeeltelijk over te laten staan. De beheerder maakt hierin op basis van veldbezoeken / monitoring vlinders in overleg met natuurverenigingen keuzes.

<i>Beheermaatregel</i>	Zowel gespreid over het jaar als gespreid door de jaren heen stukjes ruigte maaien
<i>Frequentie</i>	Divers
<i>Periode</i>	Jaarrond
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Laten liggen

Tijdens de nulmeting is gebleken dat de aanleg van flauwe oevers / plas-dras situaties meer toegevoegde waarde kan bieden voor het vergroten van de diversiteit en de benoemde doelsoorten dan de aanleg van poelen. De exacte invulling wordt in 2016 met u afgestemd.

2. Overig groen

Omvang

Ruw gras	63 ha
Recreatief gras	2 ha
Gras rond meubilair	9500 m ²

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- Diversiteit stimuleren door ruw gras over te laten staan (risico dat norm niet gehaald wordt)	-
kansen	bedreigingen
- Recreatief gebruik sturen en faciliteren door juiste locatie en omvang	-

Ontwikkeling en instandhouding

Het recreatieve gras wordt frequent gemaaid om het vereiste kwaliteitsniveau A te realiseren.

Het ruwe gras wordt gefaseerd gemaaid, zodat de diversiteit in de Groenzoom toe neemt. Indien binnen de gestelde eisen mogelijk laten we hoeken overstaan. Op locaties met overmatige ontwikkeling van (ongewenste) kruiden (exoten) wordt frequenter gemaaid, zodat de diversiteit toe neemt. Overigens betekent dit niet dat bijvoorbeeld alle distels worden verwijderd, deze zijn ecologisch erg waardevol.

Het meubilair wordt tijdens de wekelijkse rondes beoordeeld op beschadiging en bekladding. Indien vegetatie nadelige effecten heeft op het gebruik, wordt direct ingegrepen. Uiteraard wordt altijd tijdig ingegrepen, zodat begroeiing binnen de gestelde normen blijft.

Eisen

Overig groen: 'ruw gras', 'recreatief gras', 'gras rond meubilair', 'natuurtype'		
Beschadiging van de zode beperken	C	Beschadiging: ≤10% per 100 m ²
		Totaal oppervlak van beschadigingen van 100 cm ² of meer: ≤1,00 m ² per 100 m ²
Kale oppervlakte beperken	C	Kaal oppervlak: ≤ 25% per 100 m ²
Vegetatiehoogte rond obstakels bomen	C	Hoogte gras binnen een afstand van 0.3 m van obstakels of boom t.o.v. omliggende gras vegetaties: ≤3 x zo hoog

Ruw gras: ≥60,0 ha		
Grashoogte	C	Hoogte gras: ≤400mm per 100 m ²
		Hoogte na maaien: ≥ 50 mm per 100 m ² ≤100 mm per 100 m ²
Maaisel op gras beperkt	C	Aantal opeenhopingen maaisel: ≤10 stuks per 100m ²

Recreatief gras 2,0 ha		
Grashoogte	A	Hoogte gras ≤80 mm per 100 m ²
		Hoogte na maaien ≥30 mm per 100 m ² ≤40 mm per 100 m ²
		Hoogteverschil na maaien ≤10 mm per 100 m ²

Gras rond meubilair 9.500 m ²		
Grashoogte	C	Hoogte gras: ≤100 mm per 100 m ²
		Hoogte na maaien: ≥30 mm per 100 m ² ≤50 mm per 100 m ²
		Hoogteverschil na maaien: ≤15 mm per 100 m ²
Maaisel op gras beperkt	C	Aantal opeenhopingen maaisel: ≤10 stuks per 100m ²

3. Beplanting

Omvang

Bosplantsoen	17,7 ha
Solitaire en knotbomen	650 stuks

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
-	-
kansen	bedreigingen
- Onderhoud samen met vrijwilligers oppakken	-

Ontwikkeling en instandhouding

Het bosplantsoen krijgt zoveel mogelijk de vrijheid zich spontaan te ontwikkelen. Ongewenste soorten (exoten) worden verwijderd. In jaar 5 en 6 worden voor het eerst (kleine) stukken bosplantsoen teruggezet om de diversiteit te vergroten.

Solitaire bomen kunnen waar mogelijk vrij uitgroeien. Begeleidingssnoei wordt toegepast bij bomen langs paden. De knotbomen worden iedere twee jaar geknot.

Bosplantsoen ≥ 17.7 ha		
Gelaagdheid, vitaliteit en diversiteit handhaven		Visueel
Alle planten zijn vrij van overgroei		Visueel
Afstand tot watergangen	≤ 4 m	meetlat

Solitairen en knotbomen > 650 stuks		
Niet vitale bomen, niet zijnde knotbomen, worden vervangen door bomen met een maar 16/18 cm zonder kluit		Najaar
Snoeibeeld van knotbomen is het karakteristieke beeld van een knotboom;		de lengte van de takken moet in verhouding staan met de hoogte en dikte van de stam
stamopschot	C	Bedekking stamoppervlak door stamopschot: $\leq 50\%$ per boom
		Gemiddelde lengte stamopschot: ≤ 100 cm per boom
		Maximale lengte stamopschot: ≤ 120 cm
Wortelopschot		Bedekking boomspiegel oppervlakte door wortelopschot: $\leq 100\%$ per boom
		Gemiddelde lengte wortelopschot: ≤ 100 cm per boom
		Maximale lengte wortelopschot: ≤ 120 cm
Onderhoud van nog aanwezige boompalen en -banden	C	Beschadiging door constructie aan boom: Nee
		Voldoende steun door constructie: Ja
Boompalen en -banden worden verwijderd wanneer deze geen nut meer hebben	C	

4. Water en oevers

Omvang

• Kavelsloten	30.755 m ¹
• Primaire watergangen	-
• Grenssloten	24.333 m ¹
• Te verlanden sloten	-
• Natuurvriendelijke oevers	17.824 m ¹
• Kanoroute	7.500 m ¹

Uitgangssituatie

Zie nulmeting

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- Natuurvriendelijke oevers hebben veel ecologische waarde.	-
kansen	bedreigingen
- Pachters hebben rol in slootonderhoud - Kanoroutes recreatief benutten, mogelijk in combinatie met ecologische rondleiding	-

Ontwikkeling en instandhouding

- De kavelsloten zijn gedeeltelijk bestaand en gedeeltelijk gegraven tijdens de inrichting van De Groenzoom. Alle kavelsloten worden jaarlijks aan één zijde gemaaid.
- De oevers van het merendeel van de primaire watergangen zijn in onderhoud van Beheercombinatie de Groenzoom. Het Hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor het doorstroomprofiel. De intensiteit van de maaierwerkzaamheden is hetzelfde als vergelijkbare typen (natuurvriendelijke oever, grenssloot).
- De grenssloten moeten één of tweezijdig worden gemaaid. Van sloten waarvoor Beheercombinatie de Groenzoom verantwoordelijk is voor twee zijden, wordt jaarlijks één zijde gemaaid. Voor de sloten die eenzijdig onderhouden moeten worden, worden afspraken gemaakt met de aangrenzende eigenaren.
- Natuurvriendelijke oevers worden minimaal één keer per drie jaar gemaaid. Na de maaibeurt mag maximaal 25% van het profiel begroeid zijn. De exacte maaiplanning wordt opgesteld op basis de ecologische monitoring.
- Te verlanden sloten worden niet periodiek gemaaid. Als het aangrenzende moeras wordt gemaaid, worden ook de te verlanden sloten gemaaid.

Water en oevers		
Bij het onderhoud van oevers spant ON zich in voor ontwikkeling van soortenrijke oevers	C	Aantal soorten gras: ≥10 stuks per 25 m ²
		Bedekking door glanzende grassen: ≤90% per 25 m ²

Kanoroute > 7.500 M1		
De kanoroute dient jaarrond onbelemmerd minimaal bevaarbaar te zijn met roeiboten		
Diepgang in het midden van de sloot	>60 cm	meetlat
Doorvaarbare breedte, zonder begroeiing	>300 cm	meetlat

5. Infrastructuur

Omvang

• Ruiterpaden	3.595 m ¹
• Halfverharde wandel- en beheerpaden	19.680 m ¹
• Halfverharde parkeerplaatsen	1.000 m ²
• Schouw- en laarzenpaden	10.750 m ¹

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
-	-
kansen	bedreigingen
-	- schades door evenementen

Ontwikkeling en instandhouding

Uitgangspunt is dat het gebruik van de elementen bepalend is voor de beheermaatregelen. Door intensief gebruik krijgen (on)kruiden geen kans zich op de paden / verhardingen te vestigen. Met kleinschalige maatregelen wordt ongewenste overgroei door (on)kruiden verwijderd.

In het transportplan ontzien wij zoveel mogelijk verharding van zwaar verkeer. Gesignaleerde schades / afwijkingen van de onderstaande kwaliteit worden binnen enkele weken hersteld.

Eisen

Ruiterpaden >3.595 M1		
Hinder door wortels en boomstronken voorkomen	≥40 cm	Visueel
In stand houden dikte zandbed	≥95%	meetlat
In stand houden oorspronkelijke padbreedte	C	meetlat
Overgroei randen van verharding beperken		Gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤25 cm per 100m
		Gemiddelde lengte overgroeïend gras ≤25 cm per 100m
	C	Recht gestoken kanten: nee
Oneffenheid klinkerverharding uitloop bij aansluiting wegen en paden		Lichte oneffenheden (>5mm): n.v.t
		Matige oneffenheden (>15 mm): ≥15 stuks per 100 m
		Ernstige oneffenheden (> 30 mm): <3 stuks per 100 m

Halfverhard wandel- en beheerpaden >19.680 M1		
Oneffenheid halfverharding	C	Lichte oneffenheden (> 5 mm): n.v.t
		Matige oneffenheden (> 15 mm): n.v.t
		Ernstige oneffenheden (> 30 mm): <3 stuks per 100 m
Volledige bedekking van de oppervlakte met gras in gewenst en wordt niet bestreden		Visueel
Maximale grashoogte	C	Hoogte gras:
middenstrook pa (≥50% van de totale breedte)		≤100 mm per 100 m ²
		Hoogte na maaien: ≥30 mm per 100 m ² ≤50 mm per 100 m ²
		Hoogteverschil na maaien: ≤15 mm per 100 m ²

Halfverharde parkeerplaatsen >1000 M2		
Oneffenheden halfverharding	C	Lichte oneffenheden (> 5 mm): n.v.t
		Matige oneffenheden (> 15 mm): n.v.t
		Ernstige oneffenheden (> 30 mm): <3 stuks per 100 m
Volledige bedekking van de oppervlakte met gras in gewenst en wordt niet bestreden		Visueel
Maximale grashoogte	C	Hoogte gras: ≤100 mm per 100 m ²
		Hoogte na maaien: ≥30 mm per 100 m ² ≤50 mm per 100 m ²
		Hoogteverschil na maaien: ≤15 mm per 100 m ²

Schouw en laarzenpaden >10.750 M1		
Maximale grashoogte	B	Hoogte gras: ≤400 mm per 100 m ²
		Hoogte na maaien: ≥50 mm per 100 m ² ≤100 mm per 100 m ²
Breedte, gemeten uit kruin talud naastgelegen watergang	≥3.0 m	

6. Terreinmeubilair

Omvang

zit- en picknickvoorzieningen	zonder rugleuning	25 st.
	met rugleuning	25 st.
recreatieve voorziening	fietssteunen	20 st.
	infopalen	40 st.
	infopanelen	12 st.
hekwerken	landhekken + vleugels	80 st.
	klaphekken	30 st.
	stalen draadmat	150 m ¹
	rasters van palen	1.650 m ¹
	paardensluizen	5 st.

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
-	-
kansen	bedreigingen
-	- schades door evenementen en vandalisme

Ontwikkeling en instandhouding

Veilig gebruik van deze elementen staat centraal. Wekelijks vindt controle plaats om schades, besmeuringen dergelijke te constateren. Aansluitend vinden indien nodig onderhoudswerkzaamheden plaats (terreinmeubilair schoonmaken en herstellen).

Eisen

Zit- en picknickvoorzieningen		
beplakking	B	Mate van beplakking en graffiti: ≤5% per voorziening
		Racisme/aanstootgevend: nee
besmeuring	B	Mate van besmeuring: ≤10% per voorziening
Dekking van coating/folie en krassen	B	Dekkingsgraad: ≥95% per voorziening
Deuken en gaten	B	Deuken + gaten: ≤ 1% per voorziening
Natuurlijke aanslag	C	Mate van aanslag: ≤20% per voorziening
Overgroei	B	Maximale overgroei door beplanting: 0 cm
scheefstand	B	Scheefstand: ≤3 graden per voorziening
Volledigheid	B	Volledig: Ja

Recreatieve voorzieningen		
Speelvoorziening voldoen aan de eisen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS)		
Beplakking	B	Mate van beplanking en graffiti: ≤5% per speelvoorziening
		Racisme/aanstootgevend: nee
Besmeuring	B	nee
Dekking van de coating/ folie en krassen	B	Dekkingsgraad: ≥95% per speelvoorziening
Deuken en gaten	B	Deuken + gaten: ≤ 5% per speelvoorziening
Natuurlijke aanslag	C	Mate van aanslag: ≤20% per speelvoorziening
Scheefstand	B	Scheefstand: ≤3 graden per speelvoorziening
Volledigheid	B	Volledig: Ja

Hekwerken		
Hekken en rasters, niet van tijdelijke aard, die door ON worden geplaatst zijn uniform qua materiaal en kleur, zijn landschappelijk goed inpasbaar en sluiten aan bij de huisstijl van de Groenzoom		
Deuken en gaten	B	Deuken + gaten: ≤1% per hek
Scheefstand	B	Scheefstand: ≤4 graden per hek

7. Civieltechnische kunstwerken

Omvang

vlonders, steigers en bruggen	bruggen met composiet dek	17 st.
	bruggen met betonnen dek	5 st.
	kanosteigers	14 st.
peilgereguleerde kunstwerken	vaste stuwen	3 st.
	pompinstallaties	2 st.
	zonnecollectoren	2 st.
	windmolentjes	3 st.
hekwerken	duikers	200 st.

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- uitstraling van met name bruggen leidt tot eenheid in het gebied.	- Routes nog niet geheel beschikbaar door niet afronden enkele terreindelen, waardoor andere routes gebruikt worden die daar mogelijk niet op berekend zijn.
kansen	bedreigingen
	- schades door vandalisme - oneigenlijk gebruik bruggen (gemotoriseerd verkeer op voetgangersbruggen)

Ontwikkeling en instandhouding

Veilig gebruik en werkzekerheid van deze elementen staan centraal. Wekelijks vindt controle plaats om schades, besmeuring en dergelijke te constateren. Aansluitend vinden indien nodig onderhoudswerkzaamheden plaats (schoonmaken en reparatie). Indien reparatie specifieke kennis van het object vereist, wordt contact opgenomen met de leverancier.

Vlonders, steigers en bruggen		
Er geldt een verbod voor voertuigen op in bijlage 2 als geen beheerverkeer gemarkeerde bruggen		
Algemene onderhoudsstaat	B	Gaten + scheuren: ≤ 15 stuks per kunstwerk
		Rotting: $\leq 15\%$ per kunstwerk
		Wijdte voegovergangen: ≤ 20 mm per voegovergang
Beplakking	B	Bedekkingsgraad: ≤ 20 m ² per 100m ²
		Volledigheid beplakking: $\geq 75\%$ per 100 m ²

Peilregulerende kunstwerken		
Algemene onderhoudsstaat		
	B	Gaten + scheuren: ≤ 15 stuks per kunstwerk
		Rotting: $\leq 15\%$ per kunstwerk
		≤ 30 mm per voegovergang
Beplakking	B	Bedekkingsgraad: $\leq 20\%$ per kast
		Volledigheid beplakking: $\geq 75\%$ per kast

Duikers >200 stuks		
Duikers functioneren doelmatig en voldoen aan de keureisen van Delfland		
Duikers verkeren in goede onderhoudsstaat		

8. Schoon

SWOT-analyse

sterkten	zwakten
- scheiden van afvalstromen	
kansen	bedreigingen
- bezoekers bewust maken van gevolgen van achterlaten afval in het gebied	- evenementen in het gebied

Zwerfafvalbeheersing vindt in het voorjaar, zomer en najaar wekelijks plaats. In de winterperiode wordt de frequentie afgestemd op de weersomstandigheden.

Natuurtype >357.7		
Grof vuil	B	grof vuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter): 1 stuk per 100m ²
Fijn zwerfafval	C	fijn zwerfafval (1-10 cm): ≤ 25 stuks per m ²
Grof zwerfafval	B	zwerfafval grof (>10 cm): ≤ 10 stuks per 100m ²

Grof vuil	C	grof vuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter): 1 stuk per 100m ²
Fijn zwerfafval	C	fijn zwerfafval (1-10 cm): ≤ 25 stuks per m ²
Grof zwerfafval	C	zwerfafval grof (>10 cm): ≤ 25 stuks per 100m ²

Water >46.8 ha		
Drijfvuil in het water	C	drijfvuil in water (los van oever): ≤ 6 stuks per 100m ²
Drijfvuil tegen de oever	C	drijfvuil tegen oever: ≤ 15 stuks per 100m ¹
Zwerfafval op de oever	B	zwerfafval grof (> 10 cm): ≤ 10 stuks per 100m ²
Zinkvuil in het water	C	zinkvuil in water: 1 stuk per 100m ²

Infrastructuur >6.5 ha		
Grof vuil	B	grof vuil (≥ 10 kg en/of ≥ 25 liter): 1 stuk per 100m ²
Fijn zwerfafval	C	fijn zwerfafval (1-10 cm): ≤ 25 stuks per m ²
Grof zwerfafval	B	zwerfafval grof (>10 cm): ≤ 10 stuks per 100m ²

Bijlage 2: Beheerplanning

Bijlage 3: Beheerkaarten

Bijlage 4: Plan van aanpak Flora en Fauna

Bijlage 5: Transportplan

- De kortste transportroutes
 - conform de vraag zijn natuurtypen geclusterd. Hierdoor zijn korte routes aanwezig tussen percelen met hetzelfde onderhoud, dat gelijktijdig wordt uitgevoerd.
 - de exacte routes zijn nog niet bepaald, dit gebeurt bij aanvang van de werkzaamheden, zodat op dat moment zoveel mogelijk werkzaamheden geclusterd kunnen worden en de routes daarop afgestemd worden. Wij bepalen dan ook slimme routes voor het maaien van ruw gras en bloemrijke dijken.
- Hoe transport wordt beperkt

Transport van mens en materieel wordt beperkt door:

 - medewerkers te laten carpoolen van werkgever naar de Groenzoom. Zij verzamelen op vaste plekken in de Groenzoom.
 - materieel wordt gestald in of nabij de Groenzoom
 - af te voeren vrijkomende materialen uit het gebied worden getransporteerd naar verzamellocaties aan de grens van het gebied waar dit opgeladen en getransporteerd kan worden door bulkwagens naar de eindverwerker
 - clusteren van werkzaamheden zodat voldoende dagproductie behaald wordt. Zo wordt een hele dag gewerkt in het gebied
- Inzet lokale medewerker
 - Dagelijkse rijbewegingen van de medewerkers worden beperkt omdat deze uit de nabije omgeving komen.
 - Transport binnen het werkgebied gebeurt met een elektrisch voertuig of middels een bakfiets.

Als losse bijlage is een kaart met een aanduiding van de belangrijkste routes weergegeven. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen de routes die buiten het plangebied worden gebruikt en de routes in De Groenzoom.

Bijlage 6: Kwalificerende soorten

